

Adverbia. Prepozice.

1. Tvoření adverbii

-**ě** (po *d, t, n, b, p, m, v*): *jistě, špatně, hloupě, vědomě, zvědavě*
alternace *h, ch, k, r > z, š, c, ř*: *uboze, tiše, krátce, chytře*

-**e** (po *l, s, z*): *rychle, kose, drze*

-**o**: *daleko, ticho, smutno* (viz bod 2)

-**y** (od adjektiv na *-sky, -cky, -zky*): *česky, vědecky, hezky*

jiné tvoření: *pomalou*

2. Distribuce adverbii na -o / -e (vysoko – vysoce)

-**e/ě**: rozvíjení slovesa, adjektiva či adverbia – *Tvářila se smutně. Teple se oblékla. Je to vysoce ceněný odborník.*

-**o**: funkce predikativní – spojení se slovesem *být* (stavy fyzické a psychické, stavy prostředí, počasí, lokalizace) – *Je mi teplo. Je mi smutno. V bytě je chladno. Dnes je větrno. Letadlo je vysoko.*

- někdy významový rozdíl:

- **e/ě**: přenesený význam – *jsou blízce příbuzní, vysoce ceněný odborník*
- **o**: konkrétní (místní a časový) význam – *bydlí blízko, letadlo letí vysoko*

3. Stupňování adverbii

nej- (...)-ěji/ěji

alternace *z, c > ž, č*: *ubožěji, kratčeji*

nepravidelné stupňování: *blízko – blíž(e), brzy – dřív(e), daleko – dál(e), dlouho – déle, dobře – lépe (líp – hovorové), málo – méně (míň - hovorové), mnoho/moc/hodně – více/víc, špatně – hůř(e), těžce/těžko – tíž(e), vysoko/vysoce – výš(e), hluboko – hloub/hloubějim, široce – šír(e)/šířeji, úzce – úže(ji)*

4. Pravopis -ě- / -ně-

- psaní podle základového adjektiva: *samožřejmý – samozřejmě, rozumný - rozumně*

5. Vokalizace předložek

- před slovem, které začíná na stejnou nebo podobnou souhlásku (párovou znělou či neznělou – *ve filmu*, sykavku ostrou či tupou – *ze strany*), případně na skupinu souhlásek (*ke stromu*)

- pokud je součástí souhláskové skupiny slabikotvorné *r, l*, pak k vokalizaci prepozice nedochází (*s vlkem, z prstu*)

- v řadě případů existuje vokalizovaná i nevokalizovaná podoba: *z mlýna / ze mlýna*